

Miljøministeriet
Miljødirektoratet

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Gyldenså

Natura 2000-område nr. 185

Habitatområde H161

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Storstrøm

Forsidefoto: Gyldenså i foråret inden løvspring. Habitatnaturtypen vandløb (3260)
Fotograf: Mads Brinck Lillelund

ISBN: 978-87-7564-886-3

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	4
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	5
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	7
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	7
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	8
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	8
1.4.2 Befolkningen	8
1.4.3 Menneskets sundhed	8
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	8
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	9
1.4.6 Landskab.....	9
1.4.7 Arter	9
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	9
1.5 Eksisterende miljøproblemer	9
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	10
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	10
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	10
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	14
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg	14
1.10 Overvågning	15

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 185 Gyldenså er udpeget som habitatområde nr. 161 Gyldenså.

Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse og udpegningsgrundlaget indeholder ikke trækfugle eller arter, som bevæger sig på tværs af landegrænser. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som vurderes at kunne påvirke lokalt f.eks. ved indsatser, der skal søge at skabe større sammenhæng og robusthed i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af skovnaturtyper, ved skovnaturtypebevarende drift og pleje samt udlægning af areal til urørt skov. Området er således hverken geografisk eller biologisk forbundet med Natura 2000-områder i udlandet, og vurderes derfor ikke at have en grænseoverskridende påvirkning.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne f.eks. ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og udlægning af arealer med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om udlægning af urørt skov.

Indsatsprogrammet vil have afledte effekter for befolkningen ved at skabe mulighed for større naturoplevelser i området. Desuden vil Natura 2000-planen bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelse.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets

udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er:

- At Gyldenså, der er vandløb med vandplanter (3260), får god vandkvalitet med henblik på at opnå gunstig bevaringsstatus.
- At arealet af den omgivende skovnaturtype elle- og askeskov (91E0) sikres.
- At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus

på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N185 er beliggende i vandområdedistrikt Bornholm. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af spillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og

biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Der er kortlagt en skovnaturtype i området, elle- og askeskov (91E0). Ved kortlægningen er der registreret mindre end et store træer pr. ha. Andelen af stående dødt ved er 1-5 stk. pr. ha, mens der er over 10 stk. liggende dødt ved pr. ha på arealet.

Ifølge seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper. Det gør sig også gældende i dette for så vidt angår store træer og stående dødt ved. Til gengæld er der et højt antal af liggende dødt ved.

Gyldenså er på to strækninger i området kortlagt som vandløb med vandplanter (3260). Tilstanden af vandløbet er ikke kendt, idet der endnu ikke er udviklet et tilstandsvurderingssystem for vandløb.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres vil antallet af store træer og mængden af dødt ved ikke vil kunne øges i tilstrækkelig grad til gavn for mange af de truede arter, der er knyttet til disse skovhabitater.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere, at der ikke opnås mulighed for større naturoplevelser for befolkningen i området. Sekundært kan en positiv indvirkning på befolkningens sundhed mistes.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

En realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram forventes, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, at bidrage generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen.

Planens indsats om skovnaturtypebevarende drift og pleje og udlægning af areal til urørt skov kan medvirke til at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi, øge mængden af store træer og mængden af dødt ved samt skabe større variation i skoven. Det kan derved medvirke til at forbedre forholdene for skovtilknyttede arter som vedboende svampe, insekter, fugle og pattedyr.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N185 Gyldenså er beliggende i Bornholms Regionskommune, der har et indbyggertal på 39.600. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som f.eks. vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Indsatsprogrammet vil dog samtidig give befolkningen mulighed for at opleve en mere varieret natur og give mulighed for større naturoplevelser som følge af bedre naturkvalitet i området.

1.4.3 Menneskets sundhed

Natura 2000-området udnyttes til rekreative aktiviteter som f.eks. løb og vandring, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus. Dette vil potentielt kunne forbedre områdets værdi for besøgende og hermed dets betydning for menneskers sundhed. Natura 2000-planen vil dog potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at der generelt vil ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemtydelser som bidrager med fx vand, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Som en del af planens indsats om at sikre skovnaturtypebevarende drift og pleje samt om udlæg til urørt skov, kan der blive etableret en mere hensigtsmæssig hydrologi, hvilket potentielt kunne få betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til

vandmiljøet. Dermed vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

I øvrigt forventes planen ikke at have indflydelse på jordbunden, luftkvaliteten eller de klimatiske faktorer i området.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Planen vil kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder, og dermed kan planens indsatser potentielt medvirke til at sikre kulturarven.

I området findes en mølledæmning lige øst for Gyldensgård og ved Gyldensåens udløb findes et kulturarvsareal indeholdende gravfelter fra bronze- og jernalder samt Bornholms bedst bevarede fiskeleje fra middelalderen.

1.4.6 Landskab

Området ligger på den Nordøstbornholmske kyst mellem Bøshavn og Listed. Det består af en løvskovklædt sprækkedal med vandløbet Gyldenså i bunden og strækker sig ca. 1,5 km ind i landet. Der findes en righoldig skovbundsflora i ådalen med bl.a. blegblå anemone, som i Danmark kun findes på Bornholm.

Planen vil kunne påvirke landskabet, f.eks. hvis der etableres anden drift på områdets terrestriske naturtyper.

1.4.7 Arter

Blegblå anemone, som i Danmark kun kendes fra Bornholm, er fundet i området.

Natura 2000-planen indeholder indsatser til forbedring af områdets naturtyper, som vil kunne få en positiv effekt for arten samt øvrige arter i området.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Området er omfattet af fredningen Gyldenså. Fredningen har til formål at bevare de landskabelige værdier og beskytte de naturvidenskabelige interesser. Derudover giver fredningen offentligheden adgang til at gå i den nederste del af ådalen.

Området er ikke omfattet af bekendtgørelsesfredning eller vildtreservat.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter,

herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitat typer. I dette område mangler der store træer og stående dødt ved, mens der er et højt antal af liggende dødt ved. Arealet er ikke sikret mod fjernelse af store træer og dødt ved.

Der er ikke konstateret aktuelle trusler mod vandløbet Gyldenså.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Planen indeholder indsats om skovnaturtypebevarende drift eller permanent ophør af drift, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget, hvilket også er til gavn for tilknyttede fugle, svampe, insekter og andre arter. Skovnaturtypebevarende drift og pleje samt urørt skov vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i skovnaturtyperne og skabe mere struktur i skovene.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjordene har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og den biologiske mangfoldighed bevares

		<p>og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>Det vurderes, at planens indsats om skovnaturtypebevarende drift og pleje og udlægning af areal til urørt skov vil skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi, øge mængden af store træer og dødt ved samt skabe mere variation og derved forbedre forholdene for skovbundsvegetationen med bl.a. blegblå anemone og skovtilknyttede arter som vedboende svampe, insekter, fugle og pattedyr.</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for den rekreative udnyttelse af området, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift eller hegning på arealerne. Påvirkningen vurderes ikke at være væsentlig.</p> <p>Området benyttes til rekreativ aktivitet. Da planen bidrager til at sikre og forbedre naturgrundlaget, vurderes det at planen forbedrer befolkningens mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Der er i dag offentlig adgang til hele området, og Natura 2000-planen medfører ikke begrænsninger i forhold til offentlighedens nuværende adgang til området.</p>
Menneskers sundhed	X	<p>Planen medvirker til at sikre og forbedre naturgrundlaget i området, hvilket vurderes at ville have en positiv betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed. Indsatsprogrammet vurderes kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer at kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag, og denne eventuelle påvirkning vurderes ikke at være væsentlig.</p> <p>Det vurderes at gennemførelse af planen vil bidrage positivt til</p>

			menneskers sundhed gennem forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelse som fx vand, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning m.m.
Jordbund		X	Planen vurderes ikke at påvirke jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke den, ligesom den heller ikke omfatter tiltag som indbefatter gravning i jordbunden.
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastsættes i vandområdeplanerne. Planen vurderes ikke at påvirke vandområdeplanens mål. Det vurderes dog, at etablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi i forbindelse med naturtypebevarende drift og pleje samt urørt skov potentielt vil kunne få betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet. I området findes der arealer med elle- og askeskov (91E0), der er afhængig af høj grundvandstand. Dermed vurderes det, at planen vil kunne bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, da de ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser ikke vil have indflydelse på klimatiske faktorer.
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.
Landskab		X	Planens indsats om skovnaturtypebevarende drift og pleje samt udlægning til urørt skov vil på lang sigt føre til øget mængde af dødt

			ved, store træer og ændrede hydrologiske forhold, hvilket i delområder vil føre til ændringer i det landskabelige udtryk. Det vurderes dog at påvirkningen ikke vil være væsentlig, idet området fortsat vil være skovdækket og landskabet overordnet set derfor ikke ændres.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.	X		<p>I området findes en mølledæmning lige øst for Gyldensgård og ved Gyldensåens udløb findes et kulturarvsareal indeholdende gravfelter fra bronze- og jernalder samt Bornholms bedst bevarede fiskeleje fra middelalderen.</p> <p>Planens indsatser om sikring af naturtyper og arter vurderes ikke at påvirke fortidsminderne negativt. En evt. udlægning til urørt skov vurderes at være mere skånsom for fortidsmindet, idet evt. mekaniske påvirkninger af fortidsmindet derved ophører.</p> <p>I øvrigt berører planen ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskeskabte værdier, ligesom der ikke er indsatser som vil medføre gravning i jordbunden. Derfor vurderes planen ikke at påvirke kulturarven, herunder den arkitektoniske og arkæologiske arv.</p>
Arter	X		Der henvises til vurdering under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X		<p>Formålet med området fredning er at bevare og beskytte de landskabelige og naturvidenskabelige værdier i området.</p> <p>Det vurderes, at planens gennemførelse vil bidrage positivt til opfyldelse af fredningens formål.</p>
Kumulative effekter	X		Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel kan blive sværere som følge af væltede træer. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde. Desuden sikrer fredningen på arealet adgang til fods på stien langs vandløbet, idet stien skal vedligeholdes.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejkrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at Natura 2000-planen for N185 Gyldenså indeholder en indsats om en naturtypebevarende drift og pleje, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtypen, hvilket også vil være til gavn for tilknyttede fugle og arter. Derudover er der

mulighed for udlægning af urørt skov i området af hensyn til skovnaturtyperne og tilknyttede arter og fugle.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Prioriteringen af indsatser for naturtyper, fugle og arter beror på kendskab til forekomster, bestande og specifikke behov jf. basisanalysen for Natura 2000-området. Dertil er visse arter og naturtyper på forhånd prioriterede jf. EU's habitatdirektiv da de er af fællesskabsbetydning og har et særligt fokus. Der er ikke identificeret modstridende naturinteresser i området.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Gyldenå (nr. 185). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk